PISA 2025

ТОҶИКИСТОН

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

PISA чист?

PISA (Programme for International Student Assessment) барномаи байналмилалӣ оид ба арзёбии дастовардҳои таҳсилии хонандагон — таҳқиқоти байналмилалии муқоисавии сифати таҳсилот аст, ки дар доираи он санҷида мешавад, ки оё хонандагони 15-сола қодиранд донишу малакаи худро дар амал ба кор баранд.

Таҳқиқот ба таври даврӣ – ҳар чор сол як маротиба аз тарафи Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд (СҲИР) гузаронида мешавад. Тоҷикистон (шаҳри Душанбе) бори аввал дар таҳқиқоти соли 2025, ки таҳқиқоти 9-уми PISA (аз соли 2000-ум) ба шумор меравад, иштирок кард.

Дар бораи иштироки шаҳри Душанбе — pisa.leg.tj, ntc.tj, moes.tj. Маълумоти пурра дар бораи PISA-ро аз сомонаи СҲИР метавон пайдо намуд - https://www.oecd.org/pisa/

Барои чӣ дар PISA хонандагони 15-сола иштирок менамоянд?

Муқоисапазириро маҳз синну сол таъмин мекунад, на синф: низомҳои таҳсилот гуногун сохта шудаанд ва як синфи мушаххас дар кишварҳои гуногун ба синну соли гуногун рост меояд.

Интихоби хонандагони ин син бо он шарҳ дода мешавад, ки дар бисёре аз кишварҳо таҳсили ҳатмӣ дар ин син ба поён мерасад. Ин нуқтаи охиринест, ки дар он метавон натиҷаи кори низоми мактабро дар маҷмуъ арзёбӣ кард.

Иштироки муассисаҳои таълимӣ ва хонандагон дар PISA-2025

- PISA - арзёбӣ **дар асоси намунагирӣ**.
- Равиши намунагирии тасодуфӣ **намоёнгар (репрезентативӣ) будани** натиҷаҳоро барои ҳар як кишвар/минтақаи иштирокдор таъмин менамояд.
- Ҳадди ақали ҳаҷми интихоб аз ҳар кишвар/минтақа 6300 нафар хонанда аст: 150 мактаб х 42 нафар хонанда аз ҳар мактаб.
- Ба интихоб хонандагони 15-солае шомил мешаванд, ки дар синфи 8-ум ё синфҳои болотар аз он таҳсил мекунанд.
- Муассисаи таълимӣ ва хонандагон **ба таври тасодуфӣ** интихоб карда мешаванд, то ки низоми мактабро пурра намояндагӣ кунанд.
- Ба интихоб метавонад ҳар муассисаи таълимие шомил шавад, ки дар он хонандагони синни соли мақсаднок таҳсил мекунанд.

PISA чиро арзёбӣ мекунад?

Дар доираи PISA саводи амалкардӣ (функсионалӣ)-и хонандагон арзёбӣ мешавад. Саводи амалкардӣ қобилияти дар ҳаёт истифода намудани донишу малакаи дар мактаб омӯхташуда: ҳалли масъалаҳои воқеӣ мебошад.

PISA на танҳо арзёбии дониши азхуднамуда, инчунин арзёбии истифодаи дониш ва салоҳият (маҳорату малака) **дар шароити нав ва ҳолатҳои воқеӣ** аст.

Самти асосии давраи соли 2025 — саводи илмҳои табиатшиносӣ мебошад. Бори аввал самти нави «Омӯзиш дар ҷаҳони рақамӣ» низ арзёбӣ мешавад.

Воситаҳои таҳқиқот ва сатҳҳои саводи амалкардии PISA

Арзёбӣ аз қисмҳои санҷиши тестӣ (2 соат) ва пурсиш (анкетирование) иборат аст.

Ҳар як хонанда танҳо як қисми маҷмуи умумии супоришҳоро иҷро мекунад, бинобар ин, дар PISA натиҷаи алоҳидаи як хонанда ё як мактаб вуҷуд надорад. Натиҷаҳо аз рӯи **се самт** ба **шаш сатҳ** гузаронида мешаванд. Сатҳи 2 сатҳи заминавӣ аст: хонандае, ки аз ин сатҳ поин қарор дорад, наметавонад матни хондаашро мустақилона ба як масъалаи ношинос татбиқ кунад.

Барои низоми таҳсилот нишондиҳандаи асосӣ маҳз ҳиссаи чунин хонандагон аст, на бали миёна: чунки бали миёна ҳам дар ҷое, ки қариб ҳама дар сатҳи заминавиянд, ва ҳам дар ҷое, ки низом ба хонандагони қавӣ ва заиф ҷудо шудааст, як хел аст.

PISA рейтинги мактабҳоро намесозад ва омӯзгори алоҳидаро арзёбӣ намекунад. Ба он мисли имтиҳон омодагӣ гирифтан мумкин нест: супоришҳо дар ҳар давра нав мешаванд. Ба натиҷаҳои PISA танҳо тавассути такмили тарзи таълим таъсир расонидан мумкин аст.

Чиро саводи хондан, саводи математикӣ ва саводи фанҳои табиатшиносӣ меноманд?

Саводи хондан — қобилияти дарк кардани матни ношинос, ёфтани маълумоти зарурӣ дар он, муқоисаи якчанд сарчашма ва баҳо додани он, ки то чӣ андоза ба онҳо эътимод кардан мумкин аст.

Саводи математикӣ — қобилияти он аст, ки шахс як масъалаи ҳаётиро ба забони математика гардонад, ҳисобу китобро анҷом диҳад ва бо ҷавоби мувофиқ ба саволи ибтидоӣ баргардад.

Саводи фанҳои табиатшиносӣ — қобилияти илман шарҳ додани падидаҳо, баҳо додан ба сифати далелҳо ва фарқ кардани хулосаи асоснок аз ақида доир масъалаҳои вобаста ба саломатӣ, экология ва технология мебошад.

Бартариҳои иштирок дар PISA

1. Меъёри байналмилалии натиҷаҳои омӯзиш ва нишондиҳандаҳо ба кишварҳо имкон медиҳанд, то пешрафтро дар тули замон пайгирӣ кунанд. Барои шаҳри Душанбе давраи аввал як нуқтаи ҳисоб мегузорад: пешрафтро дар муқоиса бо давраи миллии соли 2029 нишон медиҳад.
2. Таҳлили стратегия ва таҷрибаҳои пурсамар, ки дар кишварҳои гуногуни ҷаҳон истифода мешаванд.
3. Натиҷагириҳо барои ёрӣ расонидан ба хонандагон, ки беҳтар омӯзанд; ба омӯзгорон, ки хубтар дарс диҳанд ва ба низоми мактабҳо, ки беҳтар кор кунанд.

Натиҷаҳои PISA

1. Натиҷаҳои PISA сифати воқеии таҳсилот ва дастовардҳои таълимии хонандагони мактабҳои шаҳри Душанберо нишон медиҳад ва имкон фароҳам меорад, ки омӯзгорон ва масъулони соҳа аз таҷрибаҳои кишварҳои дигар биомӯзанд ва дар асоси далелҳо сифати таҳсилотро баланд бардоранд.
2. Натиҷаҳо барои муайян намудани афзалиятҳои сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф, танзими ислоҳоти зарурӣ, аз ҷумла таҳияи равишҳои мукаммали таълими фанҳое, ки хонандагон дар омӯзиши онҳо ба мушкилиҳо дучор мешаванд; ба роҳ мондани сиёсати муассири арзёбии дастовардҳои таълимии хонандагон мувофиқ бо стандартҳои байналмилалӣ, инчунин беҳтар намудани шароити мусоиди таълим мутобиқ бо ниёзҳои хонандагон истифода мешаванд.

Кишварҳои дар PISA ширкаткунанда

1. Албания
2. Аргентина
3. Арманистон
4. Австралия
5. Австрия
6. Озарбойҷон
7. Белгия
8. Бразилия
9. Бруней-Доруссалом
10. Булғористон
11. Камбоҷа
12. Канада
13. Чили
14. Хитой (Чин)
15. Тайбэйи Чин
16. Колумбия
17. Коста-Рика
18. Хорватия
19. Ҷумҳурии Чех
20. Дания
21. Ҷумҳурии Доминикан
22. Эквадор
23. Миср
24. Салвадор
25. Эстония
26. Финляндия
27. Франсия
28. Гурҷистон
29. Олмон
30. Юнон
31. Гватемала
32. Гонконг (Чин)
33. Венгрия
34. Исландия
35. Индонезия
36. Ирландия
37. Исроил
38. Италия
39. Япония
40. Урдун
41. Қазоқистон
42. Кения
43. Корея
44. Косово
45. Курдистони Ироқ
46. Қирғизистон
47. Латвия
48. Лубнон
49. Литва
50. Люксембург
51. Макао (Чин)
52. Малайзия
53. Малта
54. Маврикий
55. Мексика
56. Муғулистон
57. Черногория
58. Марокаш
59. Нидерландия
60. Зеландияи Нав
61. Македонияи Шимолӣ
62. Норвегия
63. Автономияи Фаластин
64. Парагвай
65. Перу
66. Филиппин
67. Полша
68. Португалия
69. Қатар
70. Руминия
71. Руанда
72. Арабистони Саудӣ
73. Молдова
74. Сербистон
75. Сингапур
76. Ҷумҳурии Словакия
77. Словения
78. Испания
79. Шветсия
80. Швейтсария
81. Тоҷикистон (Душанбе)
82. Таиланд
83. Туркия
84. Украина
85. Амороти Муттаҳидаи Араб
86. Британияи Кабир
87. Иёлоти Муттаҳидаи Амрико
88. Уругвай
89. Ӯзбекистон
90. Ветнам
91. Замбия

Махфияти маълумоти PISA

Ҳама маълумоти дар доираи PISA ҷамъовардашуда комилан махфӣ мебошад. Дар гузоришҳое, ки дар доираи PISA 2025 нашр мешавад, дар бораи ягон шахс ё мактаби дар барнома иштирокнамуда чизе гуфта намешавад.

Рақами мактаб, ному насаби омӯзгорон ва хонандагоне, ки дар барнома иштирок мекунанд, комилан махфӣ нигоҳ дошта мешавад.

СҲИР натиҷаҳоро 8 сентябри соли 2026 нашр намуд; конфронси миллӣ оид ба натиҷаҳои мактабҳои Душанбе — 15-уми сентябр баргузор мешавад. Шаҳри Душанбе воҳиди мустақил аст: натиҷаро бо шаҳр ва минтақаҳои дигар муқоиса бояд кард, на бо кишварҳо.